

Den styrkede pædagogiske læreplan

BØRNEHUSET SVANEPARKEN

Dagtilbud Nord
SKANDERBORG KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

BØRNESYN	2
DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV	3
LEG	4
LÆRING	5
BØRNEFÆLLESSKABER	6
PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ	8
FORÆLDRESAMARBEJDET	9
BØRN I UDSATTE POSITIONER	10
SAMMENHÆNGE OG OVERGANGE TIL BØRNEHAVEKLASSEN	11
INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET	12
BØRNEMILJØ	13
ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	14
SOCIAL UDVIKLING	16
KOMMUNIKATION OG SPROG	17
KROP, SANSER OG BEVÆGELSE	18
NATUR, UDELIV OG SCIENCE	19
KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB	20
EVALUERINGSKULTUR	21

BØRNESYN

BARNDOMMEN HAR VÆRDI I SIG SELV

- I barndommen dannes fundamentet til at blive et helt, dannet og funktionelt menneske.
- Børnene ses hver især som det hele menneske, hvor det er vigtigt, at alle børn er med i demokratiske beslutningsprocesser uanset alder. Alle har en stemme i forhold til at være medbestemmende i eget liv.
- Børnene skal gives mangfoldige muligheder og udfordringer for læring og derved robuste børn, som kan mestre deres eget liv.
- Børnene gives mangfoldige muligheder for erfaringsdannelse. Des mere børnene øver sig, jo bedre er børnene i stand til at foretage nye valg og handlinger i deres tilværelse (habitus).
- Børnenes lege og ageren, er det, der er vigtigst for det enkelte barn lige nu, det er det, der fylder og har størst værdi i situationen.
- Børnene skal have lov til at være i verden på egne præmisser som individ, med egen psyke, egne ressourcer, personlighed og muligheder.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi forstår vigtigheden af, at barndommen er værdifuld og ikke bare en periode på vej til noget andet.
- Vi omsætter viden til praksis og guider og støtter ud fra de rigtige principper om udvikling til barnets bedste.
- Vi giver børnene de rette rammer og muligheder for at danne erfaringer.

BARNETS INITIATIV OG VIRKELYST

- Børnenes initiativ, fantasi og virkelyst er grundlaget til at opøve selvværd og selvtillid.
- Børnene har på forskellig vis behov for, at tiden står stille, så der skabes et lille rum for barnet, hvor tankerne samles inden næste skridt tages.
- Børnene motiveres af det, der foregår inden i dem selv, lyst og interesse og det, der foregår omkring dem.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi viser respekt for den måde, hvorpå barnet er i verden på.
- Vi ser vigtigheden i at motivere børnene på mange forskellige måder.
- Vi rummer børnenes forskellige latenstider, mens de bearbejder det oplevede og bliver klar til næste skridt.

BARNET SKAL FØLE SIG SET, HØRT OG FORSTÅET

- Børnene har hver især krav på at blive set som de individer, de er.
- Børnene skal lyttes til, alle har en historie at fortælle, som skal tages alvorligt.
- Børnene skal forstås ud fra den kontekst, de kommer fra og den kontekst, som de er aktivt deltagende i.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi er bevidste om og giver konstruktiv opmærksomhed, som øger barnets selvværd og giver mod på nye udfordringer.
- Vi anerkender børnene for, hvem de er og ikke for, hvad de kan.
- Vi kender forskellen mellem ros og anerkendelse.
- Vi rummer alle børnenes følelser og udviser empati.
- Vi skaber små fællesskaber for børnene, hvor de bedst muligt kan opøve sociale kompetencer og derved får mod på at deltage i det store fællesskab med en aktiv stemme.

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV

SOCIALE OMGANGSFORMER OG SPILLEREGLER

- Børnene øver sig i at være en del af et socialt fællesskab, et fællesskab hvor der er plads til alle uanset, hvem de er.
- Børnene skal have plads til at reflektere over egne handlinger, reflektere over reaktioner fra de andre børn samt guidelines til, hvordan de kommer videre sammen på en konstruktiv måde.
- Børnene skal lære demokratiske og anerkendende tilgange til at omgås andre og dermed være med til at sætte reglerne og formerne for, hvordan vi er sammen.
- Børnene skal lære at kende forskel på, hvornår de samme spilleregler gælder for alle og hvornår, der differentieres i spillereglerne.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi har det fulde ansvar for, at alle børn trives.
- Vi er tydelige i vores kommunikation til børnene omkring, hvilke spilleregler der gælder for hvem og hvorfor.
- Vi støtter børnene i at udvikle kompromisets kunst.
- Vi reflekterer højt sammen med børnene, stiller de relevante spørgsmål og sikrer den konstruktive dialog børnene imellem.
- Vi støtter børnene til at fremstå som den bedste udgave af dem selv.

INDDRAGELSE AF BØRNEPERSPEKTIV I HVERDAGEN

- Børnene skal have mulighed for at lege sig igennem det, de har oplevet og oplever. Legen er vigtig til bearbejdning for at forstå det oplevede.
- Børnene skal forstås ud fra den måde, de italesætter deres egen verden på og ud fra deres adfærd.
- Børnene er optaget af mange forskellige ting, som de hver især skal have mulighed for at nørde både alene og sammen med andre.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi er opmærksomme på, hvilke signaler børnene sender, hvad de snakker om, hvad der er svært, hvad der er interessant samt hvad deres tid går med, når de leger.
- Vi omsætter det, vi ser og hører, til konkrete handlinger sammen med børnene.
- Vi har opmærksomhed både på det enkelte barn og fællesskabet som læringsrum.

ROLLEMODELLER

- Børnene har krav på gode og kvalitative rollemodeller, som tager dem alvorligt og har forståelse for, hvad de kalder på.
- Børnene har brug for mange differentierede fællesskaber, hvor der kan øves både at blive set op til og at kunne se op til andre.
- Børnene har brug for at blive set og anerkendt for deres indsatser.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi forholder os reflekterende til, hvornår der er behov for hvad og hvorfor.
- Vi har fokus på at der er forskellige måder at støtte og guide børn på, det handler om indgående kendskab til det pågældende barn og situationen.
- Vi er i stand til at reflektere over vigtigheden af egen rolle overfor børnene og derved vælge den rigtige adfærd til konteksten.

LEG

FORSKELLIGE LEGEFÆLLESSKABER

- Vi arbejder med forskellige legefællesskaber i Svaneparken. Det enkelte legefællesskab kan være struktureret eller opstå spontant blandt børnene. Dette afhænger af formålet med det enkelte legefællesskab, som enten kan foregå i store eller små grupper.
- Et legefællesskab skal understøtte og styrke de relationer, der allerede er i blandt børnene. Et legefællesskab skal også hjælpe til inklusion af det enkelte barn i fællesskabet, hvor det kan opbygge en relation og få øjnene op for nye legekammerater. Det enkelte barn kan eksempelvis gå fra at lege parallelt til rent faktisk at lege sammen med et andet barn.
- Afhængigt af hvad det enkelte legefællesskab kalder på, tager vi højde for det enkelte barns færdigheder og nærmeste udviklingszone (NUZO) i vores strukturerede legefællesskaber. Vi vægter også vigtigheden af de fysiske rammer omkring legen og hvor vidt, det skal være inde eller ude, da de to arenaer kan vidt forskellige ting.

FORSKELLIGE FORMER FOR LEG

- Der findes forskellige former for leg, voksen- og børneinitieret leg. Ved vokseninitieret leg er det den voksne, der deltager i og sætter rammerne for legen. Rammer og indhold kan sættes ud fra børnenes egne interesser eller ud fra noget, den voksne vurderer, det enkelte børnefællesskab kalder på.
- Børneinitieret leg kan udspille sig i rammerne, den voksne har sat, eller den frie leg, som opstår i det tilgængelige rum, hvor børnene spontant leger sammen. Her dannes rammerne for legen i en dynamisk proces, som udgøres af børnenes samspil med hinanden.

LEGENS BETYDNING

- Leg har en stor betydning for barnets alsidige udvikling, kompetencer og dannelse. Der er konstruktionsleg, som handler om at skabe og udvikle med eksempelvis sand, modellervoks eller Lego. Konstruktionsleg stimulerer barnets visualisering, materialeforståelse og taktilsans.
- Der er rolleleg, hvor barnet kan forstå sin egen rolle og sociale relationer. Barnet lærer om konflikthåndtering, at drage omsorg for hinanden og styrker sproget.

- Der er regellege, der er bygget op omkring et regelsæt. Dette kan eksempelvis være fangeleg, gemmeleg eller boldleg. Her lærer barnet at regulere sig selv i forhold til fællesskabet, herunder at aflæse og forstå sociale kontekster.
- Der er også symbolleg, hvor barnet overfører små fortællinger fra den virkelige verden ind i sin fantasiverden. Symbolleg er vigtig for barnet i forhold til at forstå og bearbejde oplevelser og følelser.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi planlægger og strukturerer forskellige legefællesskaber samt har overblik over børnegruppens ageren heri.
- Vi har kendskab til betydningen af de forskellige lege og vurderer, hvilken type af leg det enkelte barn eller børnefællesskab kalder på og hvor vidt, det skal være voksen- eller børneinitieret.
- Vi er facilitator i legen og kender vores plads i forhold til at gå foran, ved siden af eller bag ved barnet.
- Vi formidler legen på et fagligt og forståeligt niveau, så forældrene kan forstå vigtigheden af, hvilken betydning legen har for barnet. Plakaten 'Har I bare leget i dag?' er en god illustration af legens betydning generelt.

LÆRING

DIFFERENTIEREDE LÆRINGSFÆLLESSKABER MED UDGANGSPUNKT I NÆRMESTE UDVIKLINGSZONE OG OPLEVELSE AF SAMMENHÆNG

- Børnene har brug for et læringsmiljø med fokus på deres udviklingsmæssige alder, som er indrettet og tilpasset, så det fordrer børnenes muligheder for fordybelse i deres leg.
- Børnene skal have mulighed for at være i den aktivitet, de har valgt, så længe det er muligt og ønsket. Dette for at børnene oplever flow- total fordybelse, engagement og ro. Flow er en særlig tilstand af fordybelse, hvor der opstår opslugthed, så tiden står stille, og man glemmer tid og sted.
- Børnene har brug for fællesskaber, hvor der er sammenhæng og mening mellem børnenes interesser samt det, vi voksne sætter på dagsordenen.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi har en høj faglighed og viden om børns udvikling, læringsstile og hvordan, man skaber ro i børns hjerner.
- Vi skal tydeligt definere læringsrummene for børnene ud fra hvilke behov, interesser og læring, der skal finde sted.
- Vi skal have fokus på hver enkelt barns udviklingstrin og deltagelse således, at vi sikrer, at børnene oplever sammenhæng i det, vi gør og etablerer for og sammen med dem.

LÆRINGSMILJØ OG RAMMER

- Børnene skal have gode legerammer, hvor der er mulighed for at lege, udforske, eksperimentere, bruge fantasi og for et øjeblik at miste tidsfølelsen.
- Børnene skal have mulighed for at lære af hinanden uden indblanding fra voksne.

- Børnene har brug for et børnemiljø, der afspejler gode betingelser for læring i både planlagte aktiviteter og i børnenes selvvalgte lege.
- Børnene har brug for etablering af små og store læringsmiljøer og rammer alt efter, hvad gruppesammensætningen og det enkelte barn kalder på.
- Børnene er i gang med læring hele dagen igennem.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi har et skarpt øje for og justerer til, hvilke rammer der fungerer bedst hvornår, fx store og rummelige rammer, små og overskuelige rammer.
- Vi har konstant fokus på, at børnene lærer hele dagen, uanset hvad de laver og hvordan, de agerer.
- Vi ser vigtigheden i, at børn har forskellige muligheder, og der altid er et alternativ som bliver i tale sat, hvis barnet får et nej, vi arbejder ud fra mulighedernes kunst.
- Vi skaber de bedste rammer for børns egen leg og læring, hvor der er mulighed for at bearbejde det oplevede og opøve mestring i eget liv.

SYNLIG/USYNLIG – BEVIDST/UBEVIDST LÆRING

- Børnene skal hver især have mulighed for at være aktiv deltager i eget liv.
- Børnene skal lære at forstå det, der sker omkring dem og det, de aktivt er deltagende i.
- Børnene skal lære, hvordan deres egen ageren påvirker og har betydning i legen og fællesskabet.
- Børnene skal kunne aflæse motivationsfaktorer og indgå i at presse sig selv lidt for at blive bevidste om deres egen formående og øve baner.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skal have en viden om børns læring og vigtigheden af denne.
- Vi har forpligtigelse til at give børnene muligheder for at øve sig i alle facetter af deres liv.
- Vi har fokus på, hvad er vigtigt, at vi gør, og etablerer således, at børnene bliver opmuntret til at udforske, eksperimentere og lære.
- Vi snakker med børnene om, hvor de er, hvad de laver lige nu, hvad er interessant, hvad kan næste skridt være, som de kan udforske osv.
- Vi er bevidste om, at børn lærer bedst gennem leg.

BØRNEFÆLLESSKABER

VÆRDIEN AF DET LILLE FÆLLESSKAB I DET STORE

- Børnene har brug for tryghed, hvilket er forudsætningen for, at børn aktivt kan indgå i fællesskabet.
- Børnene har brug for sammenhæng i overgangen fra vuggestue til børnehave. Derfor har vi i Svaneparken dannet et fællesskab på tværs, hvor de ældste vuggestuebørn to gange om ugen indgår i aktiviteter med børnehaven. Gruppen hedder Boblerne.
- Børnene skal indgå i differentierede fællesskaber, hvor de har mulighed for at skabe relationer på tværs af alder, stue og interesser. Det sker blandt andet via legegrupper, fælles fredags samlinger og leg.

- Børnene skal gives mulighed for at øve sig i og mestre hverdagens udfordringer i det lille fællesskab. Det enkelte barn kan over tid tage disse kompetencer med videre i det store fællesskab.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skaber tryghed for alle børn i fællesskabet.
- Vi skal være bevidste omkring det enkelte barns behov samt forstørre dets initiativ og deltagelse i fællesskabet.
- Vi skal skabe fysiske, æstetiske og inspirerende rammer.
- Vi skal skabe små og forskellige læringsmiljøer på stuen og i huset.
- Vi skal via pædagogiske overvejelser sammensætte børn og voksne ud fra, hvad der giver den bedste mulighed for læring i det givne fællesskab.

KOMMUNIKATION

- Børnene skal mødes på deres intentioner, handlinger og følelser.
- Børnene skal hver dag præsenteres for en tydelig struktur på dagens gang i form af en dagsplan. Her synliggøres hvornår og hvem, der færdes i de forskellige fællesskaber store som små og hvilke aktiviteter/temaer, der igangsættes.
- Børnene har brug for tydelig kommunikation fra voksen til barn, ved eksempelvis at understøtte de verbale beskeder med visuelle effekter. På denne måde sikres, at ingen børn lades i tvivl om, hvad de voksne vil dem og sammen med dem.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skal være klare og tydelige i vores kommunikation både verbalt, nonverbalt og med visuelle effekter.
- Vi sikrer os, at børnene føler sig set, hørt og forstået.
- Vi skal guide og vejlede børnene i at modtage og afsende budskaber.
- Vi skal kunne følge en plan fra ide til evaluering, holde strukturen for at komme i mål.
- Vi skal være tydelige rammesættere med øje for også at kunne følge børnenes spor.
- Vi skal være bevidste om og agere efter, hvad der fungerer bedst i de forskellige fællesskaber.

FORSKELLIGE FORMER FOR FÆLLESSKABER

- Børneinitierede fællesskaber. Børnene indgår her med deres eget perspektiv, egen fantasi, eget tempo og med lige præcis det, de er optaget af lige nu.
- Voksenstrukturerede fællesskaber. Børnene indgår her i et fællesskab, hvor det er bestemt på forhånd, hvad fællesskabet mødes omkring.
- Der er fællesskaber som børnene kan bevæge sig ind og ud af både på stuen, mellem grupperne og i hele huset. Her er der en blanding selvbestemmelse og voksenstyring.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skal kunne se et udviklingspotentiale i børnenes egne lege og initiativer.
- Vi skal vide og have fokus på, at børnene forstår deres omverden gennem legen.
- Vi skal være fagligt bevidste om hvor, hvornår og med hvem, børnene har de bedste muligheder for udvikling (NUZO).

- Vi skal planlægge, gennemføre og evaluere de forskellige tiltag og aktiviteter som er igangsat af voksne. Vi har hele tiden fokus på, hvad vores tiltag og aktiviteter gør for det pågældende fællesskab.

PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ

DEN UPÅGTEDE FAGLIGHED I HVERDAGENS RUTINER

- Børnene skal mødes med anerkendelse og empati i alle situationer.
- Børnene skal selv være med til at sætte præg på dagsordenen.
- Børnenes læring foregår også i "mellemrummene", det som børnene selv definerer højt, det er her børnene bearbejder deres hverdag og deres ståsted i livet.
- Der findes læring sted i alle situationer i løbet af dagen.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skal have øje for vigtigheden i det planlagte, det impulsive og børns leg.
- Vi skal have opmærksomhed på at planlægge, strukturere og organisere, når der er brug for det, og bakke ud, når der er bygget fundament i konteksten til, at børnene selv danner deres egne erfaringer hinanden imellem.
- Vi har fokus på at opstille og iscenesætte pædagogiske miljøer, der pirrer børnene og deres fantasi.
- Vi inspireres af børnenes dagsorden.

BØRNEGENES FYRTÅRN

- Børnene har brug for tryghed, forudsigelighed og oplevelsen af sammenhæng.
- Børnene har brug for voksne, der inspirerer, viser vej og guider dem tydeligt på rette kurs.
- Børnene har brug for at øve sig i at være og agere i mange forskellige fællesskaber.
- Børnene har brug for støtte til at opnå kendskab til egen krop og hvordan, det bliver muligt at op- og nedjustere aktivitetsniveauet i forhold til den aktuelle situation, barnet befinder sig i.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi er empatiske og anerkendende.
- Vi er tydelige og lader ikke børnene i tvivl om, hvad vi vil dem.
- Vi skaber gennemskuelige, forudsigelige og genkendelige rammer, som børnene kan navigere i.
- Vi skaber udviklende og kvalitative rammer, som sætter læring og børnenes bearbejdning af det oplevede på dagsordenen.

DE FYSISKE RAMMER

- Børnene skal overalt i Svaneparken mødes af rammer, der tilgodeser deres læring og udvikling.
- Børnene skal mødes af inspirerende rammer, som opfordrer til, at de bruger deres fantasi og pirrer deres nysgerrighed.
- Børnene skal mødes af aktive sproglige miljøer, som visuelt guider børnene. Det gælder både i forhold til vores temaer, dagens program og andre udvalgte tematikker på enkelt- eller gruppeniveau.

- Børnene skal mødes af rum, hvor der både er plads til bevægelse og fordybelse.
- Børnene ikke er i tvivl om, hvad der venter dem, når de træder ind i Svaneparken, da vores stuer er inddelt i forskellige definerede zoner.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skal tydeligt definere rummene ud fra, hvad børnene kalder på og har behov for.
- Vi skal være klare og tydelige i, hvad det er, vi vil med børnene, hvad vi har på sinde.
- Vi skal kunne skabe ro i børnenes hjerner for dermed at opnå den bedst mulige grobund for trivsel, dannelse, udvikling og læring.
- Vi skal sørge for, at der er plads til alle uanset, hvad hvert enkelt barn kalder på i forhold til deres udvikling og mestring af eget liv.

FORÆLDRESAMARBEJDET

Barnets trivsel og udvikling

- Vi sender et velkomstbrev til forældrene inden opstart i Svaneparken. Ud over velkomstbrevet inviterer vi til et forbesøg, hvor vi hilser på hinanden og udveksler vigtig information.
- Vi har fokus på at skabe sammenhæng mellem hjem og institution, som giver trygge børn.
- Vi afholder 3 mdr. samtale i både vuggestue og børnehave. Inden en forældresamtale udfylder personalet et Dialoghjul som visualiserer barnets udvikling, trivsel, læring og dannelse.
- Vi ønsker den åbne og ærlige dialog, der giver det bedste og mest konstruktive samarbejde omkring barnet.
- Vi sprogvurderer børnene, når de er 2 og 3 år, og der udover efter behov.
- Vi udfærdiger handleplaner i det omfang, børnenes udvikling kalder på en struktureret og fokuseret indsats. Der vil i nogle tilfælde også blive udfærdiget en DPU (Dansk Pædagogisk Udviklingsbeskrivelse).

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi arbejder med at skabe tryghed til forældrene via en tydelig og tæt kommunikation, der projicerer tryghed til barnet.
- Vi er bevidste om, at vurderinger omkring et barn ikke kan stå alene. De vil altid være et øjebliksbillede og skal sammenholdes med barnets generelle trivsel i hverdagen.
- Vi ved, hvordan denne viden omsættes til praksis i form af tiltag, udførelse og evaluering.

DIALOG SOM FORUDSÆTNING FOR DET GODE SAMARBEJDE

- Vi prioriterer den daglige dialog i forbindelse med aflevering/afhentning højt.
- Vi kommunikerer på Aula via beskeder, opslag, billeder, aktivitetsplaner m.v.
- Vi har et Årshjul, hvor institutionens arrangementer bliver offentliggjort. Disse arrangementer er vigtige, da vi lærer hinanden at kende på en anden måde og nyder en stund sammen, som er anderledes end hverdagen.
- Vi er gensidigt afhængige af hinandens perspektiver for at kunne skabe de bedste udviklingsbetingelser for barnet.

- Det er vigtigt med en forventningsafstemning mellem institution og hjem, så ingen lades i tvivl om udgangspunkt, middel, metode eller mål.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi er tydelige i vores samarbejde med forældrene, både i skrift og tale.
- Vi videns deler og samarbejder med forældrene omkring deres barn/børn.
- Vi har fokus på at viden om barnet både i hjemmet og i institutionen supplerer hinanden uerstatteligt.
- Vi indgår i en vejledende rolle i forældresamarbejdet, når det er ønsket eller påkrævet, i en omsorgsfuld og anerkendende tone.
- Vi forpligter os til at følge op på processer omkring barnet og løbende holde forældrene orienteret herom.

BØRN I UDSATTE POSITIONER

BØRN I PERIODISK UDSATTE POSITIONER

- Børnene skal have lige muligheder for udvikling ud fra deres forudsætninger og nærmeste udviklingszone.
- Børnene skal støttes til og lære at begå sig i de forskellige tilrettelagte fællesskaber.
- Børnene skal hver især føle sig som en værdifuld del af fællesskaberne.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi arbejder individ baseret og fællesskabs orienteret.
- Vi arbejder med en høj faglighed, hvor vi omsætter teori til praksis til gavn for alle børn.
- Vi er skarpe på, hvornår man skal kalde på ekstern rådgivning og hjælp.
- Vi skal kunne dele erfaringer med kolleger og implementere arbejdsgange til gavn for børnene.
- Vi skal videns dele med forældrene omkring deres barns dagligdag, kompetencer og udfordringer.

BØRN I LÆNGEREVARENDE UDSATTE POSITIONER

- Børnene gives alle en plads i fællesskabet, uanset hvor udfordret de er.
- Børnene gives mulighed for at være i relationer med kammerater samtidig med, at de har mulighed for at trække sig, når behovet opstår.
- Børnene har brug for tæt støtte og guidning hele dagen igennem.
- Der indkaldes tværfaglige samarbejdspartnere, når det er nødvendigt.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi søger viden og udvikler vores faglighed ud fra de pågældende opgaver.
- Vi har et konstant fokus på trivsel, udvikling og læring.
- Vi har fokus på de special-og socialpædagogiske opgaver, der måtte komme samt at sætte dem i system i hverdagen.
- Vi er indstillet på at ændre vores arbejdsgange og praksis alt efter, hvilke udfordringer barnet står i.

TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

- Der er en fast procedure, som følges, når vi indkalder viden og vejledning fra vores samarbejdspartnere, så den bedst mulige professionelle hjælp ydes til barnet, os og familien.
- Der observeres på børnegruppen og dens dynamik for bedst muligt at kunne etablere det fællesskab, der fungerer bedst for alle.
- Der etableres den rette støtte på det rette tidspunkt ud fra viden, erfaring og vores samarbejde omkring handleplaner.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skal kende og bruge vores kompetencer i arbejdet med børn i udsatte positioner.
- Vi skal omsætte observationer til konkrete handlinger.
- Vi skal kunne observere på, være kritiske og konstruktive i forhold til egen og kollegaers pædagogiske praksis.
- Vi kender værdien af at inddrage en anden faglig vinkel og dermed hjælpe barnet i udfordrende situationer ved hjælp af nye, tilpassede tiltag.

SAMMENHÆNGE OG OVERGANGE TIL BØRNEHAVEKLASSEN

BROBYGNING

- Børnene og pædagoger besøger skolen flere gange inden skolestart, så der skabes en fortrolighed med de nye rammer inde og ude. Her møder børnene også de nye kommende lærer og pædagoger og får sat ansigt på dem.
- Lærerne kommer på besøg i børnehaven forinden skolestart og møder børnene på deres hjemmebane.
- Storbørnsgrupper på tværs af institutionerne mødes til fælles leg forskellige steder i byen, hvilket inden opstart får børnene til at føle sig inkluderet i et nyt fællesskab.
- Børnehavernes pædagoger deltager i classesammensætningerne sammen med lærerne. Det medfører at der bliver taget hensyn til alle børns individuelle behov, trivsel og sociale præferencer via kendskabet fra børnehavens side.
- Vi afholder et informationsmøde for forældrene inden skolestart, hvor også SFO-leder bliver inviteret.
- Ved opstart i skole vil en kendt voksen fra børnehaven følge med i skoletiden og overgangen til SFO'en de første 14 dage.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi samarbejder med skolen om besøg både i børnehaven og på skolen inden skolestart.
- Vi overleverer hvert enkelt barn til skolen skriftligt og enkelte også mundtligt, så de har så stort et kendskab som muligt til den kommende årgang i forhold til at lave de bedst mulige fællesskaber i forbindelse med klassedannelser.
- Vi deltager med 1 pædagog fra skolestart sammen med børnene de første 14 dage og støtter derved børnene i overgangen til det nye.

- Pædagogen agerer tryghedsstøtte for især de børn, der udfordres på forandringer. Der arbejdes hen imod og vurderes hele tiden, hvornår barnet er klar til at søge hjælp/støtte hos de nye voksne.

VIDENSDELING

- Der udarbejdes en skriftlig overgangsbeskrivelse igennem "Hjernen og Hjertet" på hvert enkelt barn.
- Der gives mundtlige overleveringer på enkelte børn i fællesskab med forældrene, såfremt der skønnes at være et behov.
- De første 14 dage i forbindelse med opstart er der mulighed for sparring mellem pædagogen og de nye voksne omkring observationer i praksis.

DEN VOKSNES ROLLE

- Pædagogen formidler (med forældrenes accept) vigtig info omkring det enkelte barn til de kommende lærere inden overgangen til skolen.
- Pædagogen sætter et overleveringsmøde i stand, hvor både forældre, børnehaven og skolen er repræsenteret, hvis et barn vurderes til at have nogle særlige behov.

SAMARBEJDET MED FORÆLDRENE I OVERGANGEN TIL SKOLE

- Når et barn skal afprøve noget nyt, er det helt naturligt at barnet spejler sig i sine forældres reaktion på den nye situation. Derfor er det også vigtigt at forældrene får den viden og kendskab til deres barns kommende skole og overgang hertil. På denne måde kan alle voksne i barnets miljø afspejle, at alt er nyt men dog *godt og trygt*.
- Inden overgangen hjælper vi børnene til at blive selvhjulpne og forventnings afstemmer med forældrene, hvordan de derhjemme kan støtte op om den samme proces.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi inddrager forældrene i deres barns overgangsproces.
- Forældrene inviteres til forældremøde arrangeret af skolen – med info fra skolens perspektiv.
- Vi inviterer også forældrene til møde og indvier dem i overgangsprocessen set fra børnehavens perspektiv.

INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET

BØRNEGENES TILEGNELSE AF LOKALSAMFUNDET

- Børnenes gives dannelse i og forståelse af den adfærd, der forventes i de forskellige kontekster.
- Børnene bliver opmærksomme på, at lokalsamfundet tilbyder aktiviteter både inde og ude.
- Børnene får mulighed for at blive aktive borgere i den mangfoldige omverden, de er en del af.
- Børnene vil opleve forskellige måder at indtage lokalsamfundet på, på gåben, på ladcykler og med bus.
- Børnene oplever lokalsamfundet både i større og mindre fællesskaber.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi viser børnene hvilke muligheder, der er, i lokalsamfundet.
- Vi støtter børnene i deres læring af adfærd i de forskellige kontekster.
- Vi er opsøgende på de forskellige tilbud i lokalsamfundet samt samarbejder og planlægger med hinanden både internt og eksternt.
- Vi opstiller rammer for, at børnenes inspiration fra andre kontekster kan overføres som inspiration i deres eget univers.
- Vi er rollemodeller for børnene ved at være engagerede voksne.

MULIGHEDER I VORES LOKALSAMFUND

- Bibliotek – vi låner bøger, ser film og deltager til kulturelle arrangementer.
- Biohuset – vi ser film og deltager i kulturelle arrangementer.
- Skaterbanen.
- Legepladser.
- Skolerne – vi benytter deres legepladser som udflugtsmål og i samarbejdet med børnenes overgang til skolerne.
- Naturstien omkring Sømosen.
- Stien rundt om Præstdam.
- Kirken/kirkegården – vi deltager i julegudstjeneste og julearrangementet og efterfølgende i sognegården sammen med præsten. Vi har intentioner om at bruge kirkegården som et sted, vi går hen og deler de kulturelle oplevelser, vi forbinder med kirken.
- Bytoften – Byfest, karneval og byens samlingspunkt, hvor vi mødes på tværs af institutioner.
- Gjuk – i forbindelse med vores flytning til Horsegaard, ønsker vi at samarbejde med klubben. De tilbyder gode inde og udefaciliteter som står ubrugte om formiddagen. Desuden kan vi tidligt give børnene kendskab til netop dette miljø, som de kommer til at facilitere på et senere tidspunkt.
- Børnehaverne i byen – det er hyggeligt at besøge hinanden på tværs og lege på hinandens legepladser.
- Plejehjemmet – vi vil gerne være opsøgende omkring et tættere samarbejde for eksempel omkring formiddagssang og lign.
- Super Brugsen – evt. Luciaoptog med de største børn m.v.
- Lokalbussen – til fri afbenyttelse inden for bussens rute og køreplan.

BØRNEMILJØ

FYSISK OG PSYKISK BØRNEMILJØ

- Børnene tilbydes et miljø for fysisk aktivitet og udfoldelse i det omfang det er muligt, som eksempelvis motorikbane, dans, massage og mindfulness.
- Børnene er trygge og kan udfordre sig selv i de læringsmiljøer, der er definerede.
- Børnene bliver inspirerede til leg og legens indhold af institutionens indretning.
- Børnene mødes af små rum i rummene, hvor der er mulighed for aktiviteter i mindre grupper og hvor det, at være fordybet er i fokus.
- Børnene bliver udfordret med deres sanser på en anderledes måde i uderummet, da der er højt til loftet. Her udfordres børnene i højere grad vestibulært, kinæstetisk samt taktilt.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skaber miljøer, der er trygge og udviklende og tilgodeser børnenes psykiske og fysiske udvikling. Vi vurderer altid børnemiljøet ud fra den aktuelle børnegrupes perspektiv.
- Vi opdeler rummene i zoner, som børnene kan aflæse og bliver inspirerede af.
- Vi sætter os selv i spil gennem deltagelse i vores definerede miljøer som vejvisende rollemodeller, børnenes fyrtårne.

ÆSTETISK BØRNEMILJØ

- Børnene udtrykker sig æstetisk kreativt, hvilket kommer til udtryk på stuen via billeder, collager, skulpturer m.v.
- Børnenes perspektiv er i centrum, når der indtænkes det æstetiske børnemiljø. Derfor finder børnene også vores samt deres egne kreationer, udstillinger m.v. i børnehøjde, så de fremstår tilgængeligt for dem.
- Børnenes kreationer er ofte en afspejling af årstiden og/eller hvilken kulturel periode på året, vi gennemlever. Dette medfører en rød tråd for børnene mellem det, vi oplever sammen, og vores æstetiske sansninger samt udtryk på stuerne.
- Børnene oplever, at det miljø de befinder sig i er inspirerende i form af eventuelle opsatte legestationer.
- Børnene oplever tilstedeværende miljøer, hvor de kan søge forskellige stemninger – fra rolige stemninger til miljøer, hvor lyden eksempelvis ikke skal dæmpes.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi har fokus på det æstetiske udtryk således, at vi skaber rolige og gennemskuelige rammer.
- Vi etablerer gennemskuelige indretninger, så børnene ikke lades i tvivl om, hvad vi har på sinde i de pædagogiske læringsmiljøer.
- Vi sørger for miljøer, der er en fryd for øjet, noget som appellerer til børnenes fantasi, noget som er genkendeligt og sjovt.

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

- ENGAGEMENT
- LIVSDUELIGHED
- GÅPÅMOD
- DELTAGELSESKOMPETENCE

SAMMENHÆNG

- Alsidig personlig udvikling

MÅL

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

TILTAG

- Vi planlægger vores pædagogiske aktiviteter med udgangspunkt i at medtænke børnenes perspektiver, deltager muligheder, fællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forudsætninger.
- Vi sørger for, at læreplanstemaerne er implementeret i vores aktiviteter, så børnene bliver styrket i alle facetter af deres indre og ydre liv.
- Vi etablerer læringsmiljøer, hvor børnene bliver udfordret i forhold til deres leg, læring og nærmeste udviklingszone.
- Vi skaber mulighed for, at børnene oplever sig som værdifulde deltagere og medskabere af sociale fællesskaber.
- Vi planlægger og medtænker børnenes deltagelse i hverdagens praktiske opgaver og rutiner.

TEGN

- Børnene engagerer sig i leg og aktiviteter og der igennem udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden.
- Børnene ses fordybet i leg og aktiviteter.
- Børnene er glade og udviser gåpåmod, for eksempel ved at vælge aktiviteten fremfor bestemte kammerater.
- Børnene kan håndtere modgang og sværere situationer ved at reagere med relevante følelser og ved hjælp af guidning håndtere disse.
- Børnene hjælper hinanden og får sagt til og fra på en hensigtsmæssig måde.
- Børnene har medbestemmelse og medindflydelse på deres hverdag.
- Børnene øver sig og byder sig til i forhold til hverdagens gøremål.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skaber rammer, der muliggør børnenes oplevelse af fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd.
- Vi skaber tydelighed omkring vores rutiner.
- Vi er anerkendende, nærværende og positive.
- Vi hjælper børnene til at udtrykke deres følelser og oplevelser både i svære og gode situationer og guider deres håndtering af disse.
- Vi drager omsorg, skaber tryghed og opfordrer til nysgerrighed og ihærdighed.
- Vi lytter og støtter børnene i relevante til- og fravalg.
- Vi lærer børnene at lytte til hinanden, så alle forsøger at være stille, når andre taler, og børnene indoptager turtagning, som omgangsform.

SOCIAL UDVIKLING

- DELTAGELSE OG MEDINDFLYDELSE
- EMPATI
- LEGENS BETYDNING FOR SOCIAL LÆRING

SAMMENHÆNG

- Social udvikling

MÅL

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

TILTAG

- Vi planlægger vores pædagogiske praksis ud fra børnenes perspektiv, deltagelse, børnefællesskabet og børnegruppens sammensætning.
- Vi har trivsel som omdrejningspunktet i enhver henseende omkring børnene. Trives børnene ikke er vi forpligtet til at gøre noget andet.
- Vi arbejder med differentierede fællesskaber, fra de små nære fællesskaber til de store, fællesskaber omkring et fælles tredje, årgangsbestemte fællesskaber, niveauinddelte fællesskaber.
- Vi guider børnene til at mærke sig selv og være opmærksomme på, hvordan andre har det.
- Vi har fokus på, at børn er forskellige, de har forskellige forudsætninger, forskellige ressourcer og kommer fra forskellige familier, hvilket vi handler ud fra.
- Vi tager ansvar for, at alle børn føler sig set, hørt og forstået både som individ og som en del af fællesskabet.
- Vi arbejder med demokrati, hvor vi henleder opmærksomheden på; hvad børnene mener, og tager dem alvorligt.

TEGN

- Børnene viser os, at de er i harmoni med sig selv og hinanden.
- Børnene danner relationer på kryds og tværs og er opmærksomme på og hjælper hinanden.
- Børnene leger og er optaget af at udvikle deres relationer til hinanden, de udviser nysgerrighed på den verden, de færdes i.
- Børnene udviser overskud og har mod på at være aktør og medskaber i deres eget liv.
- Børnene øver sig i både at give og tage som et led i det at blive en medborger, der har en begyndende forståelse for demokratiske beslutninger.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi etablerer rammer, hvor børnene har de bedste muligheder for at øve sig i sociale kompetencer.
- Vi skal til hver en tid vise, at børnene kan stole på, at vi hjælper dem med at danne relationer.

- Vi har fokus på, at alle har venner.
- Vi skal vide, hvad det vil sige at være i gode sociale relationer, som er givende for alle parter.
- Vi har konstant øje for, at forskellighed er en bidragende faktor til fællesskabet, og at børnene lærer af hinanden.
- Vi har fokus på at arbejde med dannelse og små demokratiske tiltag, hvor børnene tages alvorligt i deres udsagn.

KOMMUNIKATION OG SPROG

- INTERAKTIONER
- SPROGLIGE ROLLEMODELLER
- FÆLLESSKABER

SAMMENHÆNG

- Kommunikation og sprog

MÅL

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaring med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

TILTAG

- Vi etablerer sproglige, aktive og visuelle stimulerende miljøer for børnene.
- Vi arbejder med at gøre børnene til aktive sproglige aktører i deres eget liv. Vi gentager, udvider, nuancerer og hjælper dem til at bruge sproget konstruktivt.
- Vi sprogvurderer børnene for at sikre os, at vi etablerer de rigtige miljøer i forhold til, hvad det er, børnene har brug for i deres udvikling af aktuelle sprog.
- Vi lærer børnene at sætte ord på deres intentioner, handlinger og følelser.
- Vi har fokus på, at børnene lærer at sætte ord på andres kropssprog for at kunne navigere i forskellige sociale fællesskaber, herunder også at kunne sætte egne grænser og respektere andres.

TEGN

- Børnene bruger deres sprog aktivt og spontant med flere og flere nuancer.
- Børnene begynder at undre sig og stiller spørgsmål til konteksten.
- Børnene bruger deres sprog på egen hånd og sammen med hinanden i de sproglige miljøer, vi etablerer.
- Børnene bliver nysgerrige på at ville mere.
- Børnene udviser tryghed og tør stille sig frem i fællesskabet og bidrage til det.
- Børnene kan på sigt flytte fokus fra deres egen tale og over på at lytte til andre.
- Børnene leger med sproget, eksempelvis fjolle-rim/sange, skøre ord osv.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi etablerer kvalitative sprogmiljøer, der kommer alle til gode.
- Vi fremstår og agerer som aktive sproglige rollemodeller, hvor børnene føler sig set, hørt og forstået.
- Vi er bevidste om eget sprogbrug og vores måde at kommunikere på, både voksen-voksen og barn-voksen.
- Vi tager os god tid i kommunikationen med børnene, så de får tid til at reflektere i samtalen.
- Vi har opmærksomhed på, at vores egen kommunikation er præget af udviklingsmuligheder, så børnene kan lykkes med det, vi sammen har på sinde.
- Vi har fokus på at højne børnenes selvtillid og selvværd, så de både i store og små sammenhænge tør tage ordet.
- Vi sikrer kontinuerligt højeste faglighed gennem viden i forhold til børns sproglige udvikling, både på det generelle- og individuelle plan.
- Vi skal turde lege og fjolle med sproget med omtanke for barnets nærmeste udviklingszone.

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

- KROP
- SANSER
- BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

- Krop, sanser og bevægelse.

MÅL

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktion, sanser og forskellige former for bevægelse.

TILTAG

- Vi skaber rammer for bevægelse og sansning både inde og ude med små kroge til fordybelse, som er gennemskuelige for børnene. Omdrejningspunktet er bevægelsesglæde, kreativitet, sansning og leg.
- Vi viser vejen til bevægelsesglæde med vores egne kroppe og arbejder bevidst med at styrke kroppens funktioner gennem motorik, leg og sansning.
- Vi etablerer muligheder for at eksperimenterer med kroppens formående og går på opdagelse i, hvor langt vi kan komme.
- Vi arbejder med at forstå vores eget nervesystem samt afstemme det i forhold til den kontekst, vi befinder os i.

- Vi lægger vægt på at gøre børnene så selvhjulpne som muligt, så børnene bliver mester i eget liv.
- Vi etablerer en aktiv hverdag, hvor børnene oplever, at kroppen er redskabet til læring.

TEGN

- Børnene udviser bevægelsesglæde, både når det er stille- og mere fysisk udfoldende aktiviteter.
- Børnene bruger det, de har lært/oplevet, og tager det til nye højder, de udvider deres erfaring og kunnen samtidig med, at de eksperimenterer med deres kroppe.
- Børnene formår at korrigere arousal til konteksten jf. afstemning af deres nervesystem.
- Børnene bliver bevidste om og fortrolige med deres krop.
- Børnene tør at udfordre sig selv både mentalt og fysisk.
- Børnene giver sig tid til at øve færdigheder.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi udviser i enhver henseende bevægelsesglæde både i de rolige og de mere fysiske aktiviteter.
- Vi er autentiske voksne, som børnene kan spejle sig i.
- Vi har til stadighed faglige diskussioner om det kvalitative læringsmiljø og omsætter det til høj kvalitet i dagligdagen.
- Vi er nærværende, entusiastiske, engagerede, tilgængelige og guidende, når børnene øver sig. Vi udviser tid og ro til fordybelse.
- Vi tilpasser vores eget nervesystem til konteksten.
- Vi sikrer, at børnene har en sjov og aktiv hverdag, hvor vi inviterer og inspirerer børnene til at have det sjovt.

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

- NATUR
- UDELIV
- SCIENCE

SAMMENHÆNG

- Natur, udeliv og science.

MÅL

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaring med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

TILTAG

- Vi etablerer rum til, at børnene kan eksperimentere både ude og inde således, at de bliver nysgerrige på deres egen læring.
- Vi har fokus på at være en bæredygtig institution, hvor vi arbejder med affaldssortering, genbrug og det, at kunne anvende tingene på flere forskellige måder.
- Vi har opmærksomhed på årstidernes skifte og dermed forandringer i naturen både for dyrene og planterne.
- Vi skaber mulighed for undring, hvorfor kommer bolden ikke tilbage, når man sparker til den? hvorfor er det nemmere at trille nedad end opad osv.?
- Vi tager på ture ud af huset, hvor der er mulighed for at udforske vores nærmiljø, hvad rører der sig i skoven, i søen, på stien, i hækken osv.?

TEGN

- Børnene finder glæde ved at færdes i naturen, og de vil gerne samtale om det.
- Børnene bliver opmærksomme på at som årstiderne skifter så skifter det også i forhold dyr og planters cyklus.
- Børnene undres og stiller videbegærlige spørgsmål om det, der omgiver dem.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi er inspirerende medspillere, som er optaget af, hvad der optager børnene.
- Vi understøtter børnene i at søge viden, der udvider deres horisont.
- Vi rammesætter aktiviteter og temaer, der inddrager de forskellige aspekter af natur, udeliv og science.
- Vi sørger for, at der er de bedste materialer så som lup, glas, fiskenet osv., så børnene bliver inspireret til at gå på opdagelse.
- Vi skal turde at stille vores egen uvidenhed til skue og derefter sammen med børnene gå på opdagelse for at finde svar.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

- KULTURELT INDTRYK OG UDTRYK
- KULTUR OG FÆLLESSKAB

SAMMENHÆNG

- Kultur, æstetik og fællesskab

MÅL

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

TILTAG

- Vi er nysgerrige omkring og på forskellige kulturer og æstetiske udtryk i vores planlægning af aktiviteter.
- Vi benytter os af eventyr, sange, rim og remser, hvor vi introducerer børnene for vores fortælle- og sang kultur.
- Vi inddrager sange og fortællinger i vores samlinger både på egne stuer og når, vi er sammen alle sammen.
- Vi afholder traditioner som jul, fastelavn, halloween, hvor børnene bliver introduceret for både danske og udenlandske traditioner.
- Vi deltager i de traditioner, der foregår i vores nærmiljø så som karneval, film på biblioteket, museumsbesøg osv.
- Vi indtænker mange forskellige materialer og processer med børnene, så de skaber deres eget æstetiske udtryk så som malerier, collager, skraldekunst, glaskunst, håndaftryk osv.

TEGN

- Børnene bruger fortællekunsten og sang-skatten uafhængigt af os.
- Børnene idéudvikler selv videre i opstillede kreative processer.
- Børnene bliver nysgerrige på det, der foregår omkring dem, på kulturen og traditionerne og på den mangfoldighed, der hersker.
- Børnene går ud og ind af de etablerede fællesskaber og deltager med de forudsætninger, de har.
- Børnene skaber deres egne kulturelle fællesskaber, hvor det er deres værdier, der har gennemslagskraft.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi skal gå på faglig opdagelse i, hvordan vi kan udvide vores egen og dermed børnenes kulturforståelse.
- Vi planlægger aktiviteter og skaber nysgerrighed omkring forskellige kulturer og opfordrer børnene til at udtrykke sig på forskellige måder.
- Vi giver børnene mulighed for at følge deres eget initiativ og bruge deres fantasi.
- Vi understøtter, at der er forskellige materialer, børnene kan anvende, så vi giver dem mange muligheder for at udtrykke sig på forskellig vis.
- Vi arbejder med at forstå vores eget nervesystem samt afstemme det i forhold til den kontekst, vi befinder os i.

EVALUERINGSKULTUR

MÅL

- Vi forholder os reflektivt til det pædagogiske læringsmiljø med empiri og faglig viden set ud fra et børneperspektiv.

TILTAG

- Vi forholder os fagligt og reflektivt til kvaliteten i vores pædagogiske miljøer i forhold til, hvordan de understøtter børnene enkeltvis og hele børnegruppen. Vi forholder os til, om vores praksis tilgodeser alle børn.
- Vi inddrager relevante data i kvalificering og evaluering af praksis, samtidig måler vi gerne på børnene og deres progression for at sikre, at kvaliteten af vores pædagogiske indsats understøtter børnenes behov.
- Vi evaluerer via en stringent evalueringskultur (evalueringsværktøj vælges efter, hvad der giver mening?) og forholder os undersøgende til egen og hinandens praksis.
- Vi inddrager så vidt muligt børnene i evalueringen af praksis, det kan være en snak til vores samling, små udsagn under spisning eller, at vi spørger børnene direkte om, hvad de mener om noget specifikt.
- Vi evaluerer kontinuerligt på styregruppemøder, stuemøder og personalemøder.
- Lederen og personalet evaluerer kontinuerligt og systematisk i forhold til den skrevne læreplan, som er essentielt for høj kvalitet i dagligdagen.

TEGN

- Børnene er alle deltagende og har succes i de rammer, vi opstiller.
- Børnene trives, udvikler sig, lærer og dannes kontinuerligt.
- Børnene mærker og udviser, at vi tager dem og deres meninger alvorligt og, vi bruger deres udsagn til at justere praksis.
- Børnene får en fornemmelse for, hvad der er godt og mindre godt og, de kommer med forslag til hvad, der evt. skal gøres anderledes.

DEN VOKSNES ROLLE

- Vi har altid børneperspektivet som udgangspunkt i al vores praksis.
- Vi bidrager alle til en evaluering og ærligt stiller vores pædagogiske handlinger til skue for hinanden.
- Vi tager vores evaluering seriøst og omdefinerer vores praksis om nødvendigt.
- Vi stiller undrende og uddybende spørgsmål til hinanden og vores praksis omhandlende struktur, temaer, hverdagen, rutiner, regler og ikke mindst værdier.
- Vi tager børnenes anskuelser, oplevelser og observationer seriøst til brug for forbedring af praksis.
- Vi tager ansvar for, at huset følger med tiden og udviklingen i samfundet.